

Aan: de Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Tweede Kamer der Staten-Generaal
cc: deelnemers rondetafelgesprek 'Sneller uit de schulden' + overige geïnteresseerden
(verzonden per e-mail)

Ede/Hooggeveen, 16 mei 2023

Betreft: Position paper van de brancheorganisaties voor wettelijk vertegenwoordigers Horus en NBBI

Geachte dames en heren,

Als brancheorganisaties voor beschermingsbewind juichen wij het toe dat de Kamer een Rondetafelgesprek over 'sneller uit de schulden' organiseert. Vanuit onze kennis en expertise hadden wij graag een inhoudelijke bijdrage geleverd. Immers, beschermingsbewindvoerders zijn een belangrijke partner in het lokale sociaal domein en vaak betrokken bij mensen die te maken hebben met schulden- of verkwistingsproblematiek. Nu ook het schuldenbewind zelf nadrukkelijk genoemd wordt in enkele bijdragen, vinden wij het weinig te begrijpen en ook een gemiste kans dat wij, als brancheorganisaties niet zijn uitgenodigd. Bij deze ontvangt u dan ook alsnog een bijdrage in de vorm van onze gezamenlijke position paper.

In de schuldoplossing komen is het probleem

(Integrale) schuldhulpverlening is een gemeentelijke taak, vastgelegd in de Wgs. In Nederland zijn er ca 1,2 miljoen mensen in de schulden (ruim 600.000 huishoudens). Volgens cijfers van NVVK komen er daarvan jaarlijks slechts 20.000 in een schuldoplossing terecht. Het grote probleem is (dus) niet de schuldoplossing, maar **in** een schuldoplossing komen. De totstandkoming van het schuldenbewind in 2014, maar ook de groei van het aantal schuldenbewinden sindsdien heeft (deels) te maken met het falen van gemeenten om passende ondersteuning en (schuldhulp)verlening te bieden aan al haar inwoners. Het schuldenbewind zelf is overigens wel een succes. Immers, veel mensen met problematische schulden zijn in beeld gekomen, waar die eerder, toen de gemeente nog het enige loket was, onder de radar bleven.

Historie schuldenbewind....herhaalt zich?

Veel aanvragen beschermingsbewind waren ook voor 2014 al wegens problematische schulden. Omdat de wetgever geen andere mogelijkheid had dan uitspreken op geestelijk/lichamelijke grond werd dat de grondslag waarop bewind werd uitgesproken. Ook al was de directe aanleiding schulden en de geestelijke problematiek die voortkwam uit het hebben van schulden en leven in armoede. Omdat de grondslag geestelijk/lichamelijk in veel situaties oneigenlijk was en omdat meer en meer sprake was van toenemende (verborgen) schuldenproblematiek en groeiende wachtlijsten bij gemeenten, heeft de wetgever schulden/verkwisting als grondslag in het leven geroepen.

Grotere rol voor gemeenten?

In de initiatiefnota en in een enkele bijdrage wordt weer een grotere rol weggelegd bij gemeenten. Dit terwijl gemeenten nu al een grote groep schuldenaren niet weet te bereiken of te helpen. Wij verwijzen kortheidshalve ook naar de uiteenzetting door prof. dr. Nadja Jungmann.

Met de diverse partijen die voor de ronde tafelbijeenkomst input hebben geleverd, zijn wij het eens dat het mooi zou zijn als méér mensen echt geholpen worden om tot een schuldoplossing te komen. Beter is als het de overheid en ons als partijen in het lokale sociaal domein lukt om te voorkomen dat zo'n grote groep Nederlanders überhaupt in de problemen komt, maar zolang dat nog niet of onvoldoende lukt, moeten we vooral alle zeilen bijzetten om gezamenlijk mensen in financiële problemen snel en deskundig te helpen en te ondersteunen. Het grote probleem is, zoals gezegd, in een schuldoplossing komen. Niet voor 20.000, maar voor 1.200.000 mensen. Overigens en ter vergelijking: zo'n 300.000 burgers staan onder beschermingsbewind, waarvan ca vijfentwintig procent schuldenbewinden zijn.

Beschermingsbewindvoerders dragen graag bij

Beschermingsbewindvoerders zijn financiële hulpverleners die graag kwetsbare mensen bijstaan. Wij helpen graag om hen niet alleen sneller uit de schulden te krijgen, maar vooral ook duurzaam uit schulden te houden. Het creëren van financiële rust draagt ook bij aan het algemeen welzijn van onze cliënten. Belangrijk is dat beschermingsbewindvoerders de onafhankelijke schakel tussen burger en (gemeentelijke) schuldhulpverlener zijn. Goed bewind beschermt de belangen van de kwetsbare burger – ook als deze tegen de overheid zelf moet worden beschermd. Daarmee zorgen wij ervoor dat het vertrouwen, ook in de overheid, kan groeien. Nadenken over hoe kwetsbare mensen geholpen kunnen worden om sneller uit de schulden te raken, is meer dan prima. Maar onze oproep daarbij is helder: gooi het kind niet met het badwater weg!

Vanzelfsprekend zijn wij tot het geven van een nadere toelichting bereid. Neem gerust contact met ons op.

Namens Horus,

Namens NBBI,

Gert Boeve,

Anton van den Ham,

voorzitter

voorzitter

gertboeve@horus.nl

avandenham@nbbi.eu

Bijlage

Recent hebben wij enige voorstellen gedaan om het (schulden)bewind anders in te richten en de samenwerking met gemeenten te versterken. Uit onze brief een aantal alinea's.

Ad. 3: Looptijd-onafhankelijke-vergoeding

Wij pleiten ervoor om bij schuldenbewinden over te stappen naar een looptijdafhankelijke vergoeding, waarbij ook nog gekeken kan worden naar andere bijzondere vergoedingen voor bepaalde handelingen, zoals dossieroverdracht naar schuldhulpverlening, of nazorg/recidive-begeleiding. Dit vormt tegelijkertijd een prikkel om voortgang te boeken (want looptijdafhankelijk), wat de gedachte dat bewindvoerders hun cliënten onnodig lang vasthouden, zou moeten doen verstommen. Aanvullend op een looptijdafhankelijk tarief, zou dit ook gecombineerd kunnen worden met een extra beloning voor het extra werk dat schuldenbewinden vraagt. Zo zou je wellicht, als alternatieve gedachte, ook alleen nog maar uit kunnen gaan van reguliere bewinden, met opties voor bepaalde werkzaamheden. Het 'schuldendeel' wat nu bepaalt dat iemand onder schuldenbewind komt, kan zo'n optie zijn. Zie ook ad 7. *Voorbeeld Looptijdafhankelijke vergoeding: Normaal bewind = 125,53 per maand. Schuldenbewind = 162,44. Verschil = 36,91. Dit verschil maal 36 maanden(?) = 1328,76 euro of met 60 maanden = 2214,60 euro als eenmalige vergoeding voor de begeleiding naar schuldhulpverlening.*

Ad. 4: Alternatieve financieringsbron

Gemeenten en bewindvoerders moeten onafhankelijk van elkaar staan; de bewindvoerder is er in de eerste plaats voor om de belangen van zijn of haar cliënt te behartigen. Bewindvoerders én gemeenten zouden zich niet druk hoeven te maken over de financiering/bekostiging van het bewind. Praktijk is dat gemeenten veel geld kwijt zijn aan beschermingsbewind, het aanvragen van bijzondere bijstand soms complex is cq gemaakt wordt en als het niet op tijd gebeurt (wat soms niet eens mogelijk is!), de bewindvoerder soms zelfs niet eens betaald wordt voor bepaalde handelingen. Vanwege de gevoeligheid over wel-betalen-maar-niet-bepalen en de forse uitnutting van de bijzondere bijstand, zou de Raad voor de Rechtsbijstand, die ook de financiering van de Wsnp-bewindvoerders regelt, als alternatieve plek voor de financiering van beschermingsbewind kunnen zijn. Weg bij gemeenten, maakt ons inziens ook de weg vrij voor betere samenwerking binnen het lokale sociaal domein!

Ad. 5: Suggesties op kwaliteitsverbetering

Wij pleiten voor meer duidelijkheid over het minimumaantal uur te volgen scholing per jaar. Nu is één training van tien minuten bij wijze van spreken al voldoende. Als we eerlijk durven te kijken naar scholing dan is zestien uur per jaar niet heel gek, mits dit onafhankelijk is qua vorm (klassikaal, e-learning, gastspreker, seminars, etc.). Het proces van puntentoekenning zou belegd kunnen worden bij de brancheorganisaties. De brancheorganisaties zien nu ook al toe op de kwaliteit van aangeboden opleidingen en het behalen van PE-punten. *NB: een verhoging van de kwaliteitseisen heeft uiteraard impact op het aantal uur dat je aan een cliënt kunt besteden. Hiermee moet rekening worden gehouden.*

Ad. 6: Salaris bewindvoerder en bijbehorend tarief

Helaas zien wij als brancheorganisaties dat veel van onze medewerkers binnen een paar jaar een overstap maken naar gemeenten. Dit komt niet zozeer omdat ze het werk als bewindvoerder niet leuk vinden, maar omdat gemeenten nou eenmaal veel betere arbeidsvoorwaarden hebben. Ook de lagere werkdruk bij gemeenten speelt hierbij een rol. De werkzaamheden zijn echter vergelijkbaar en bovendien hebben gemeenten, schuldhulpverlening en bewindvoerders elkaar nodig. Daarom zou het salaris van de bewindvoerder meer in lijn moeten liggen met de salarissen zoals deze geboden worden bij gemeenten. Dit moet doorgerekend worden in de oorspronkelijke berekening van het tarief.

Ad. 7: Begeleiding zelfredzaamheid

Zodra een cliënt schuldenvrij is, moet er tijd beschikbaar gesteld worden voor begeleiding naar zelfredzaamheid om recidive te voorkomen. Er is een hoog recidivecijfer, dit neemt al toe doordat steeds vaker het bewind stop wordt gezet op het moment dat de schulden zijn opgelost. Bij het simpelweg verkorten van het schuldhulpverleningstraject zal het recidivecijfer waarschijnlijk nog meer toenemen. Om toch het verkorte schuldhulpverleningstraject te kunnen laten slagen, is zelfredzaamheidsbegeleiding van wezenlijk belang. Wij steken dan ook in om dit traject in te zetten op het moment van de afronding Msnp of na de "schone lei"-verklaring. Hier moet een onderzoek voor ingesteld worden over hoeveel uur meer beschikbaar moet komen en hoelang gemiddeld een traject duurt. Ook dient er een onafhankelijke tool te komen die zelfredzaamheid kan meten (MESIS-instrument is daarvoor een voorbeeld).